

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö 23.8.2013 Dnro OKM/122/040/2011

LAUSUNTO AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TUTKINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVASTA LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 23.8.2013 pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisestä. Opetushallitus esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi ammatillisesta koulutuksesta annettuun lainsäädäntöön ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisestä aiheutuvia muutoksia. Esitetyillä muutoksilla on tarkoitus luoda puitteet selkeämmälle ja aiempaa paremmin työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle sekä tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Uudistuksen myötä kaikessa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa on tarkoitus siirtyä osaamisperusteisuuteen, tutkinnon osiin perustuvaan rakenteeseen, lisätä tutkintorakenteen/tutkintojen työelämävastaavuutta sekä nopeuttaa tutkintorakennetta ja tutkintoja koskevaa päätöksentekoa.

Opetushallitus pitää esitystä työelämän ja ammatillisen koulutuksen kehittämisen kannalta tarpeellisenä ja oikean suuntaisena.

Esitys selkeyttää ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lainsäädäntöä tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita sekä osaamisperusteisuutta koskevan sääntelyn osalta. Tutkintotyytit (ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto sekä erikoisammattitutkinto) säilyttäisivät aikaisempaan tapaan asemansa rakenteen osina. Ammatillinen perustutkinto voitaisiin nykytilaa vastaavasti suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomana näyttötutkintona. Ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto voitaisiin jatkossakin suorittaa vain näyttötutkintona.

Opetushallituksen näkemyksen mukaan tutkintorakennetta koskeva perusratkaisu säilyttää nykyinen jako perustutkintoihin, ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin on onnistunut ja vastaa työelämän tarpeita.

Esityksen mukaan tutkintorakenteen päättämistä koskevassa sääntelyssä määriteltäisiin nykyistä tarkemmin, mistä tutkintorakenteeseen liittyvistä asioista opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa säännöksiä asetuksella ja mitkä kuuluvat Opetushallituksen tehtäviin.

Ammatillisista peruskoulutusta koskevaan 13 a §:ään on koottu kaikki mainittuun lakiin sisältyvät muut kuin tutkinnon perusteisiin liittyvät Opetushallituksen määräysenantovaltuudet. Säännös on osittain ristiriidassa pykälässä viitatuissa säännöksissä oleviin määräysenantovaltuutuksiin: esityksen 13 a §:n säännöksen mukaan Opetushallitus määrää lakia ja asetusta tarkentavasti viitatuissa säännöksissä mainituista asioista, mutta eräiden viittauksen kohteena olevaa asiaa koskevien lainkohtien mukaan Opetushallitus voi antaa tarkentavia määräyksiä. Opetushallitus pitää esityksen 13 a §:n säännöstä tarpeettomana.

Esityksen mukaan 13 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla Opetushallitus määrää tutkinnon perusteissa muun muassa osaamisen arvioinnista. Esityksen 13 a §:n 1 kohdan mukaan Opetushallitus määrää lakia ja asetusta tarkentavasti opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnista 25 §:n mukaisesti. Esityksen 25 §:n 4 momentin mukaan Opetushallitus voi määrätä tarkemmin opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnista. Osaamisen arviointia koskevissa Opetushallituksen määräysenantovaltuuksissa on tarpeetonta päällekkäisyyttä.

Opetushallituksen näkemyksen mukaan on tutkintorakenteen valmistelun läpinäkyvyyden lisäämisen ja toimivaltuuksien selkeyttämisen kannalta kannatettavaa, että Opetushallituksen tehtävä tutkintorakenteen valmistelussa kirjataan lakiin. Opetushallitus pitää hallinnon omien menettelytapojen yhtäaikaista kehittämistä lainsäädännön, tutkintorakenteen, tutkintojen ja terminologian selkeyttämisen rinnalla perusteltuna. Opetushallitus katsoo toimivaltuuksien selkeyttämistä koskevan esityksen tukevan tavoitetta luoda tutkintojärjestelmän kehittämiseksi toimivat puitteet.

Lainsäädäntöön, tutkintorakenteeseen, tutkintojen perusteisiin ja terminologiaan luotava selkeys helpottaa myös hallinnon omaa työtä ollen kaikkien toimijoiden etu. Selkeät säännökset, rakenne ja terminologia tehostavat pitkällä tähtäimellä tutkinnon perusteiden laadintaprosessia ja keventävät hallinnollisen työn määrää.

Sen sijaan siirtymävaiheessa hallituksen esitykseen liittyvistä muutoksesta aiheutuu Opetushallituksella merkittävä määrä lisätyötä. Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenteeseen kuuluu 52 ammatillista perustutkintoa, 192 ammattitutkintoa ja 130 erikoisammattitutkintoa. Esityksen tarkoittaman uudistuksen toimeenpano edellyttää kaikkien tutkintojen perusteiden läpikäyntiä. Vaikka tutkintojen perusteet uudistettaisiin porrastaen ne ajankohtiin, jolloin työelämän osaamistarpeet muutoinkin edellyttäisivät muutoksia kyseisen tutkinnon perusteisiin, on työmäärä suuri suhteutettuna käytettävissä oleviin henkilöstöresursseihin sekä hallinnon tuottavuustavoitteiden toimeenpanoon.

Uudistuksen käytännön toimeenpano edellyttää tutkintorakenteen ja perusteiden muutosten ohella siirtymävaiheessa merkittävän määrän muuta Opetushallituksen vastuulla olevaa hallintotyötä, mm. ammatillisen koulutuksen järjestäjien, tutkintotoimikuntien (170) ja työelämän edustajien

kouluttamista, muutoksia nykyisiin voimassa oleviin määräyksiin sekä informaatio-ohjauksen välineiden uusimista.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2014. Tavoitteena on, että hallituksen esitys annettaisiin eduskunnan käsiteltäväksi marraskuussa 2013, jolloin lait vahvistettaisiin alkukeväästä 2014. Hallituksen esitysluonnoksessa olevan aikatauluarvion mukaan Opetushallitus voisi tällöin antaa 1. päivänä elokuuta 2014 noudatettaviksi tulevat tutkinnon perusteita koskevat muutokset maaliskuussa 2014.

Jotta Opetushallitukselle kehittämisvirastona annetut tutkintoihin liittyvät tehtävät ja uudistukselle asetetut tavoitteet voisivat toteutua täysimääräisinä ja jotta koulutuksen järjestäjäkenttä sekä tutkintojen toimeenpanijat ehtisivät varautua muutokseen, Opetushallitus kiinnittää huomiota uudistuksen toimeenpanon käytännön aikatauluun. Esitetty aikataulu on lainsäädännön voimaantulolle ja tutkintojen perusteiden uudistamiselle liian kireä.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Kouluneuvos

Ulla Vanttaja